

Proměna – literární interpretace

Richard Blažek 3.A

Franz Kafka

Franz Kafka je německy píšící český spisovatel židovského původu. Narodil se roku 1883 v Praze, vystudoval práva a pracoval jako úředník v pojišťovně. Napsal romány Amerika, Proces a Zámek, povídku Proměna a několik dalších povídek. Ve svých dílech se zabýval absurdními životními situacemi a jednalo se o předchůdce existencialismu. Zemřel roku 1924 v pouhých 41 letech na tuberkulózu.

Charakteristika díla

Proměna spadá jako literární druh do kategorie střední epiky, jedná se o povídku. Tématem povídky je bezmoc člověka tváří v tvář absurdní situaci, jež je pro Kafkova díla typická.

Vrstva tematická

Děj/Fabule

Řehoř Samsa se jednoho dne probudl a zjistil, že se proměnil ve velký odporný hmyz. V důsledku proměny ztratí zaměstnání, jímž živil svou rodinu, a rodina se jej bojí a drží ho zavřeného v pokoji. Jednou nechtěně vyděsí svou matku a otec po Řehoři hodí jablko, čímž jej zraní. Situace rodiny se zhoršuje, rodiče i sestra si najdou práci, ale Řehořova přítomnost je dohánění k zoufalství. Řehoř nakonec podlehne svému zranění od jablka, umírá a jeho rodina si oddychne.

Syžet

Děj se vypráví zejména prostřednictvím myšlenek a vzpomínek Řehoře a popisován je jen děj v Řehořově blízkosti. Povídka využívá kompozici in

medias res, protože se nejdříve dozvíme, co se Řehoři přihodilo, a až následně se o něm něco dozvídáme.

Prostředí

Celý děj knihy se odehrává v domě, kde Řehoř bydlel, na počátku 20. století.

Postavy

- Řehoř Samsa – Mladý muž živící své rodiče, jenž se promění v hmyz
- pan Samsa – Řehořův otec, hněvivý, nepřátelský k Řehořovi po proměně
- paní Samsová – Řehořova matka, má ráda Řehoře, ale nerozumí mu, je psychicky labilní
- Markéta Samsová – Řehořova sestra, nejlépe Řehoře chápe, citlivá, ale umíněná

Vrstva kompoziční

Dílo užívá kompozici in medias res. Úvod je vynechán a děj rovnou začíná kolizí. Krizí bych nazval část, kdy otec Řehoře napadne jablky. Jako o peripetii by se dalo mluvit o části, kdy si rodina našla práci a podnájemníky, takže se zdá, že by mohli i se hmyzím Řehořem žít. Konec, ať jej nazveme šťastným či nešťastným, nastává s Řehořovou smrtí.

Vrstva jazyková

Dílo bylo přeloženo do spisovné češtiny. Užívá poetismů (kyprá, vypoulený) a metafor (vládnout holým stěnám)

Můj názor

Stejně jako ve většině Kafkových románů, i zde je hlavní hrdina postaven před absurdní situaci. Nejedná se však o situaci zapříčiněnou lidmi, jako jeho v románech o byrokracii (Proces, Zámek), ale o důsledek záhadné proměny. Zatímco v byrokratických románech mohl hlavní hrdina problém řešit emigrací, zde je situace Řehoře Samsy zcela bezútěšná a smrt je opravdu jediným východiskem.

Navíc je zde na rozdíl od ostatních Kafkových děl zmíněno jméno hlavní postavy. Důvodem je nejspíše fakt, že ve většině jeho románů hlavní postava představuje obyčejného člověka, jehož charakter a životní příběh je pro děj irelevantní, kdežto v *Proměně* na určitých rysech Řehořovy osobnosti záleží (například nutnost živit rodinu nebo vztah se sestrou).

Použitá literatura

Kniha: *Proměna*

Autor: Franz Kafka

Rok vydání: 1915

Překladatel: Vladimír Kafka